

Skalbmierz – pomnik

Historia

W Skalbmierzu [pow. kazimierski] znajduje się pomnik upamiętniający pacyfikację ludności oraz stoczoną przez partyzantów i czołgistów radzieckich walkę o miasto. Skalbmierz był jedną z miejscowości „republiki pińczowskiej”. Został zajęty przez partyzantów 26 lipca 1944 r. W chwili odbijania przez Wehrmacht 5 sierpnia 1944 r. znajdował się w nim tylko 20 osobowy oddział Kedywu AK, który nie był w stanie obronić miasteczka. Po wkroczeniu wojska rozpoczęto pacyfikację. We wspomnieniach mieszkańców szczególnie utrwaliła się brutalność oddziału Ukraińców, którzy wrzucali dzieci do ognia, gwałcili kobiety, torturowali ludzi przed zamordowaniem, rabowali dobytek. Zawiadomione o pacyfikacji oddziały partyzanckie AK, BCh i AL stacjonujące w innych miejscowościach „republiki” przybyły z odsieczą. Partyzantom udało się również skontaktować z dowódcą dwóch czołgów z radzieckiej czołwki pancernej znajdującej się w Wiśliczu. Dowódca pomimo braku rozkazu zdecydował się pomóc. Dzięki czołgom jednostka Wehrmachtu została wyparta z miasta. Według niektórych relacji czołgiści obdarowani przez wdzięcznych mieszkańców trzodą chlewną, zarekwirowali dodatkowo zrabowane uprzednio przez oddział niemiecki i przygotowane do wywiezienia inne zwierzęta hodowlane, traktując je jako poniemiecką zdobycz wojenną. Podczas pacyfikacji i walk zginęło **ponad 80 osób**. Znaczna część miejscowości została spalona.

Joanna Wawrzyniak

Pamięć

Pomnik na rynku w Skalbmierzu jest jednym z ciekawszych polskich pomników wojennych [Jerzy Bandura, 1946]. Przedstawia kobietę z orłem. Na postumencie napis „Pomnij na dzień ów, dzień grozy, ognia i krwi”. Po bokach – płaskorzeźby ze scenami pacyfikacji, walki i przybycia czołgów oraz wyryte nazwiska pomordowanych mieszkańców Skalbmierza.

Joanna Wawrzyniak

Informacje praktyczne

Skalbmierz – pomnik

Dojazd: Do Skalbmierza można dojechać drogami nr 769 i 768 (ok. 10 km na północny zachód od Kazimierzy Wielkiej).
Skalbmierz